

Marian Al. Żurowski

"De legibus", I: "De natura legis",
Francisco Suárez, Madrid 1971 :
[recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 16/3-4, 411-412

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Suarez Francisco, De legibus, I. De natura legis, Edicion crítica bilingüe por Luciano Perena y la colaboracion de E. Elorduy, V. Ablil, C. Villanueva y P. Suner, Madrid 1971, s. LIX, 359. Wyd: Consejo Superior de Investigaciones Cientificas. Instituto Francisco de Vitoria; Corpus Hispanorum de Pace vol XI

W serii „Corpus Hispanorum de pace” jako tom 11 ukazała się pierwsza część opracowanego na nowo krytycznie dzieła Fr. Suareza „De legibus”. Drugi tom już jest w tej chwili w druku a trzeci w przygotowaniu. Cenna ta inicjatywa spotka się z uznaniem wszystkich, którzy umieją docenić jej wartość dla historii nauki.

Dzieło Suareza „De legibus” opublikowane przez niego w 1612 r., a później wydawane wielokrotnie, było — jak świadczą o tym poszczególne manuskrypty — wynikiem długoletniej pracy, rozłożonej na etapy w ciągu trzydziestu lat. Obecne wydanie krytyczne, przygotowane z wielkim nakładem pracy i zasobów finansowych, jest dziełem kolektywu kierującego się konkretnym planem. Dowiadujemy się tego ze wstępu. Autorzy postanowili ustalić tekst definitywny pierwszego wydania, przeanalizować poszczególne manuskrypty odzwierciedlające sukcesywny rozwój myśli autora i ustalić kontekst historyczno-doktrynalny, w którym autor pracował. Dlatego też zasadniczymi elementami uzupełniającymi się i dopełniającymi tę pracę są: 1° tekst krytyczny, 2° aparat krytyczny, 3° studium źródeł, 4° przekład, 5° opracowanie aneksów, w których zawarte są teksty nie wydane.

Tekst krytyczny opiera się zasadniczo na wydaniu samego Suareza w Koimbrze w 1612 r. Starano się przy tym o rozszyfrowanie poszczególnych znaków, uzupełnienie skrótów, poprawienie wszystkich błędów popełnionych w przepisywaniu przez wydawcę. Biorąc pod uwagę także wydania następne (por. str. LVI): (de Amberes 1613), (Lyon 1613) oraz kodeksy z Koimbry (A) jak i z Lizbony (B). Numeracja marginesowa została zachowana ta sama, chociaż następne wydania nie zawsze ją respektowały.

Aparat krytyczny według założeń wydawców, spełnia potrójną funkcję. W oparciu o zachowane kodeksy i opublikowane w czasie profesury Suareza w Koimbrze, starano się poprawić pewne nieprawidłowości i ustalić niektóre odcienie znaczeniowe konieczne dla lepszego zrozumienia tekstu.

Ponadto aparat krytyczny ma służyć do wykazania ewolucji myślowej Suareza w drugiej fazie opracowania tekstu. Zaznacza się bowiem nie tylko warianty w słowach, albo w zdaniach, ale też uzupełniające teksty i nowe argumenty.

Najbardziej doniosła może funkcja aparatu krytycznego polega na zebraniu paralelnych rozdziałów z manuskryptów, które są różne od zawartych w wydaniu zasadniczym i przez to sygnalizuje się pierwotne sformułowania tez Suorezjańskich.

Dużo pracy kosztowało również sprawdzanie cytatów — o ile to możliwe — w tych samych wydaniach dzieł, z których korzystał sam Suarez. Jest to osiągalne dzięki odnalezieniu w manuskrytach spisów książek, które Suarez miał, względnie nabywał do swojego użytku, jako profesor uniwersytetu. Te spisy są przechowane w Archiwum Uniwersytetu w Koimbrze i obecnie opublikowane w aneksach.

Wydawcy dokonali w oparciu o tekst łaciński własnego tłumaczenia, w którym dla lepszego oddania myśli autora odstąpili niejednokrotnie od literalnego przekładu poszczególnych słów. Zestawienie obydwu tekstów pozwala na konfrontację i sprawdzenie słuszności takiego czy innego tłumaczenia.

Ostatnią część omawianego tomu stanowią aneksy. Oprócz wyżej wymienionych wykazów książek, które Suarez nabywał, względnie miał u siebie, znajdziemy jeszcze trzy nie wydane teksty odnoszące się do traktatu „De legibus” samego Suareza, oraz następne trzy: Vasguesta, Fr. Rodrigueza i Fr. Diaza.

Prócz spisu rzeczy na początku dzieła, znajdziemy na końcu indeksy źródeł z równoczesnym podaniem numeru odnośnika, w którym są cytowane, indeks bibliograficzny oraz indeks rzeczowy. Dzięki temu dzieło staje się funkcjonalne w użyciu. Ponadto należy podkreślić ładną szatę graficzną i staranność wykończenia technicznego. Warto zatem zasymalizować tę pozycję tym, którzy w swych pracach naukowych będą musieli sięgnąć do dzieła Suareza „De legibus”.

Marian Al. Zurowski SJ

Suarez Francisco — De legibus — II (I 9—20). De legis obligatione, editio critica bilingüe; Preparada por. L. Perena, P. Suer, V. Abril, C. Villanueva y E. Elorduy, Madrid, 1972 s. XV, 366. Wyd.: Consejo Superior de Investigaciones Cientificas; Instituto Francisco de Vitoria; Corpus Hispanorum de Pace vol. XII.

Ponieważ przed oddaniem do druku niniejszego numeru Prawa Kanonicznego zapowiadany przeze mnie — przy okazji omawiania pierwszego tomu Franciszka Suareza „De legibus” — tom drugi właśnie się ukazał, korzystam z okazji, ażeby go kanonistom polskim przedstawić. Tom drugi niniejszego wydania krytycznego dzieł Suoareza „De legibus” obejmuje część drugą księgi I „De legibus ac Deo Legislatore”